

colecția monografii

MIHAI-BOGDAN IONESCU-LUPEANU

DREPTUL CINEGETIC ÎN ROMÂNIA

MIHAI-BOGDAN IONESCU-LUPEANU

DREPTUL CINEGETIC ÎN ROMÂNIA

Universul Juridic
București
- 2024 -

Capitolul 1

Noțiunile de „faună de interes cinegetic” și „vânat”. Considerații asupra modului de dobândire a dreptului de proprietate asupra vânatului

Prin „faună de interes cinegetic” se înțelege „totalitatea exemplarelor din populațiile din speciile de faună sălbatică prevăzute în anexele nr. 1 și 2 [n.n. – ale Legii nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic], existente pe teritoriul României”¹.

Fauna de interes cinegetic reprezintă o resursă naturală regenerabilă, bun public de interes național și internațional². În acest context, pentru care

¹ Art. 1 lit. m) din Legea vânătorii și protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 (M. Of. nr. 944 din 22 noiembrie 2006 mai 2008), cu modificările și completările ulterioare.

Spre deosebire de legislația cinegetică, legislația de mediu, *lato sensu*, definește „speciile de animale din fauna sălbatică” drept „speciile de animale ale căror populații se mențin în natură, aflate în oricare dintre stadiile de dezvoltare” [art. 2 lit. a) din Procedura de autorizare a activităților de recoltare, capturare și/sau achiziție și/sau comercializare, pe teritoriul național sau la export, a florilor de mină, a fosilelor de plante și fosilelor de animale vertebrate și nevertebrate, precum și a plantelor și animalelor din flora și, respectiv, fauna sălbatică și a importului acestora din 11 aprilie 2008, aprobată prin Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 410/2008 (M. Of. nr. 339 din 1 mai 2008), cu modificările și completările ulterioare.

Ambele exclud însă din categoria faunei sălbatice exemplarele acestor specii aflate în crescătoriile de vânat și complexurile de vânătoare, așa cum sunt acestea definite conform O.G. nr. 81/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea crescătoriilor de vânat și a complexurilor de vânătoare (M. Of. nr. 795 din 27 august 2004), aprobată prin Legea nr. 486/2004 (M. Of. nr. 1078 din 19 noiembrie 2004), cu modificările și completările ulterioare [art. 2 lit. a) tz. finală din Procedura de autorizare a activităților de recoltare (...), art. 52 tz. finală din Legea nr. 407/2006].

În mod paradoxal, deși utilizează sintagma de „faună sălbatică”, legea-cadru privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice nu oferă o definiție a acesteia, însă o folosește în definirea noțiunii de „specii protejate” [art. 4 pct. 25 din O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice (M. Of. nr. 442 din 29 iunie 2007), aprobată prin Legea nr. 4/2011 (M. Of. nr. 262 din 13 aprilie 2011), cu modificările și completările ulterioare].

² Art. 2 din Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic.

administrarea ei constituie un drept al statului, denumit „drept de vânătăoare”¹, opinăm că sintagma „animale sălbatice”, uzitată de art. 941 alin. (2) C. civ.², nu include și exemplarele din speciile de faună sălbatică de interes cinegetic.

În condițiile în care exemplarele speciilor sălbatice de interes cinegetic nu se includ în categoria mai largă a bunurilor ce nu aparțin nimănuși [bunuri fără stăpân (*res nullius*) și bunuri comune (*res communes*)]³, se ridică întrebarea legitimă dacă temeiul de drept al dobândirii proprietății mobiliare asupra vânatului îl mai constituie ocupațiunea.

Pe de-o parte, ocupațiunea presupune luarea în posesie utilă a unui lucru, pe de altă parte, presupune luarea în posesie a unui lucru care nu aparține nimănuși⁴.

¹ Art. 1 lit. k) din Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic.

² „Sunt lucruri fără stăpân bunurile mobile abandonate, precum și bunurile care, prin natura lor, nu au un proprietar, cum sunt animalele sălbatice, peștele și resursele acvatice vii din bazinele piscicole naturale, fructele de pădure, ciupercile comestibile din flora spontană, plantele medicinale și aromatice și altele asemenea”.

Textul, în ansamblul său, este o reminiscență a trecutului, care nu ține seama de realitățile contemporane, iar sfera sa de cuprindere este vădit limitată prin raportare la ansamblul sistemului de drept românesc. Astfel, fructele de pădure, semințele forestiere, trufele și alte ciuperci comestibile din flora spontană, plantele medicinale și aromatice, rășina și altele constituie produse nelemnoase specifice fondului forestier național, care aparțin proprietarilor sau deținătorilor pădurii [art. 58 alin. (3) lit. c)-h) și (4) din Legea nr. 46/2008 privind Codul silvic, republicată (M. Of. nr. 611 din 12 august 2015), cu modificările și completările ulterioare].

Din perspectiva dreptului silvic, fauna de interes cinegetic reprezintă un produs nelemnos specific fondului forestier național care, alături de peștele din apele de munte [prin urmare din bazinele piscicole naturale], se deosebește de celelalte produse nelemnoase specifice fondului forestier național prin faptul că nu aparține proprietarilor sau deținătorilor pădurii [art. 58 alin. (3) lit. a), b) tz. I și alin. (4) din Legea nr. 46/2008 privind Codul silvic].

³ O eventuală trecere a faunei sălbatice de interes cinegetic din categoria *res nullius* în cea de *res communis* era percepută ca semn al progresului etic, cu efectul imediat al limpezirii conștiinței juriștilor responsabili de redactarea convențiilor internaționale, unde soluțiile nu erau de ordin dogmatic, ci rezidau în evoluția mentalităților [J. de Malafosse, *Permis de chasser et droit de chasse*, în *Revue Juridique de l'Environnement* nr. 1/1976, pp. 5-14; <https://doi.org/10.3406/rjenv.1976.991>, accesat la data de 31 august 2023].

⁴ Art. 941 alin. (1) C. civ.: „Posesorul unui lucru mobil care nu aparține nimănuși devine proprietarul acestuia, prin ocupațiune, de la data intrării în posesie, însă numai dacă aceasta se face în condițiile legii”.

Într-o opinie, „ocupațiunea este legată de posesie, dar nu este un efect al posesiei; efectul este generat de faptul juridic în înțeles restrâns al acestei însușiri materiale a lucrului; pentru anumite categorii de lucruri fără stăpân, modul de intrare în stăpânirea lor presupune îndeplinirea unor condiții prevăzute de legi speciale, cum este cazul vânatului (...)”¹. *Găsim opinie criticabilă întrucât trece cu vederea cel de-al doilea element definitoriu al ocupațiunii: luarea în posesie a unui lucru care nu aparține nimănui. Din punctul nostru de vedere, fauna sălbatică de interes cinegetic se înscrie în categoria bunurilor proprietate publică, art. 2 din Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic, fiind o aplicare a art. 136 alin. (3) tz. finală din Constituție.*

Doctrina a subliniat că „nu toate animalele sunt supuse ocupațiunii: îi sunt supuse numai acelea care sunt considerate *res nullius*; cele asupra cărora se exercită în prezent un drept de proprietate privată putând fi numai transmise”², aserțiune făcută în contextul recunoașterii de către jurisconsultii romani a trei categorii de animale: animale sălbatice aflate în libertate, în sălbăticie (spații deschise), exemplare din speciile de animale sălbatice, deținute în captivitate, și, respectiv, animalele domestice. Dintre acestea doar animalele sălbatice se încadrau, la acea dată, în categoria bunurilor fără stăpân.

Situația nu diferă în prezent decât prin statutul de bun public de interes național și internațional dobândit de către speciile de animale sălbatice de interes cinegetic, „animalele sălbatice din grădinile zoologice, din centrele de reabilitare, cele deținute sau folosite în scopuri artistice, precum și cele din

O analiză comparativă a legislației cinegetice române relevă faptul că, potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 231/1947 pentru organizarea economiei vânatului (M. Of. nr. 154 din 9 iulie 1947), dreptul de proprietate asupra vânatului se dobândește prin ocupațiune. La acel moment, o astfel de prevedere nu intra în conflict direct cu prevederile sistemului de drept românesc, întrucât legea nu califică statutul, ci doar faptul că, pe de-o parte, ocrotirea și gospodărirea sa rațională sunt de interes național, iar pe de altă parte, că dreptul de vânătoare aparține statului, care dispune de el prin Ministerul Agriculturii și Domeniilor [art. 1 alin. (4) și art. 3 alin. (1) din Legea nr. 231/1947 pentru organizarea economiei vânatului], însă apreciem că și la acel moment situația juridică a vânatului comporta discuții doctrinare, însă contextul istoric nu a permis antamarea lor.

¹ C. Bârsan, *Drept civil. Drepturile reale principale în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2013, p. 432.

² E. Dupont, *Droit romain de la propriété des animaux – Droit français: Des cheptels (ancienne jurisprudence, Code Napoléon)*, teză de doctorat prezentată la Facultatea de drept din Poitiers la 7 iulie 1869, Imprimerie du A. Dupré, Poitiers, 1869, p. 6.